

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 24 lutego 2023 r.

ZP-NKWR.431.2.1.2023.EK1

Pani
Małgorzata Wojtkowiak
Dyrektor
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Wiszni Małej

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 11 – 12 stycznia 2023 r. na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Edyta Kamińska – inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu oraz Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wiszni Małej przy ul. Wrocławskiej 2, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „GOPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymogami kwalifikacyjnymi wynikającymi z ustawy. Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2022 r. do 11 stycznia 2023 r. i została przeprowadzona zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 grudnia 2022 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2023 r.

W okresie objętym kontrolą, funkcję Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiszni Małej pełniła Pani Agnieszka Gawęł-Karwatka, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. Pełniła ona funkcję Dyrektora GOPS do dnia 12 stycznia 2023 r.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 15. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań,

aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe asystenta rodziny, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez Dyrektora GOPS.

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą Nr VIII/XXVIII/293/21 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiszni Małej zatwierdzono przedmiotowy dokument. Wskazano w nim, że Ośrodek udziela wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych realizowanego zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

(dowód: akta kontroli str. 23-26)

GOPS funkcjonował w oparciu o Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiszni Małej, który został wprowadzony Zarządzeniem Nr 8/2021 Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiszni Małej z dnia 5 sierpnia 2021 r. W paragrafie 17 niniejszego Regulaminu wyszczególniono zadania Zespołu pracy socjalnej, w tym asystenta rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 55-80)

W świetle art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą Nr VIII/XVI/181/19 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 grudnia 2019 r. zatwierdzono „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Wisznia Mała na lata 2020 - 2022”. Jako cel główny powyższego Programu przyjęto „Wzmacnianie potencjału i kompetencji rodzin oraz wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania”, który jest kontynuowany w kolejnym „Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Wisznia Mała na lata 2023-2024” przyjętym Uchwałą Nr VIII/LI/497/22 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 listopada 2022 r. W przypadku ww. Programów wskazano, że ich realizatorem jest Ośrodek przy współudziale m.in. Zespołu Interdyscyplinarnego, Komendy Powiatowej Policji, placówek oświatowych, Ośrodka Kultury i Sportu oraz innych instytucji mających na celu dobro rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 65-71)

Wójt Gminy za pośrednictwem Dyrektora GOPS przygotował roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2021, o którym mowa w art. 179 ust. 1 ustawy i przekazał je w dniu 25 marca 2022 r. Radzie Gminy Wisznia Mała. Powyższe sprawozdanie zawierało m.in. potrzeby w zakresie realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 81-89)

Dyrektor Ośrodka poinformował, że w myśl art. 10 ust. 3 ustawy, w okresie objętym kontrolą, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w Gminie zapewniano:

- I. Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne: w ramach Punktu Interwencyjno – Konsultacyjnego działającego w Ośrodku w każdy poniedziałek w godzinach od 16:00 do 20:00 oraz w środy w godzinach od 14:00 do 19:00 udzielane były porady przez dwóch psychologów, certyfikowanych mediatorów z uprawnieniami psychoterapeutycznymi. W 2022 r. z konsultacji skorzystały 124 osoby, natomiast poradnictwo psychologiczne zostało udzielone 106 osobom. Ponadto w Ośrodku pracownicy socjalni w ramach świadczonej pracy socjalnej, szczególnie w rodzinach nieobjętych wsparciem asystenta rodziny udzielali poradnictwa.
- II. Terapie i mediacje: w Punkcie Interwencyjno – Konsultacyjnym w 2022 r. z terapii skorzystało 106 osób, natomiast z mediacji 31 osób.
- III. Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne: w okresie objętym kontrolą jedna rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych korzystała z usług opiekuńczych.
- IV. Pomoc prawną: mieszkańcom Gminy udzielano porad prawnych w każdy wtorek, w godzinach od 10:00 do 14:00 w siedzibie GOPS. Z pomocy prawnej w 2022 r. skorzystało 47 osób.
- V. Grupy wsparcia: nie prowadzono grup wsparcia ze względu na brak zainteresowania tego typu pomocą. Osoby biorące udział w grupach wsparcia w poprzednich latach, w okresie objętym kontrolą, nie wyrażały chęci udziału w nich *(dowód: akta kontroli str. 19-20)*

W świetle art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. Gmina realizowała cele Programu Wspierania Rodziny, m.in. poprzez przydzielanie asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji (do końca grudnia 2022 r., od 1 grudnia 2022 r. trwa nabór na stanowisko asystenta rodziny), co było zgodne z art. 11 ustawy oraz współpracę z pracownikami socjalnymi Ośrodka. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą w GOPS zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, ich praca nie była łączona z pełnieniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była wykonywana. Asystenci rodziny nie prowadzili także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Liczba rodzin, z którymi asystenci prowadzili w tym samym czasie pracę nie przekraczała 15 i realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym. Pierwszy z zatrudnionych asystentów rodziny nie

świadczył pracy w okresie objętym kontrolą z powodu usprawiedliwionej nieobecności. Drugi z asystentów rodziny zatrudniony był w GOPS do grudnia 2022 r. Od początku bieżącego roku pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej prowadzą zintensyfikowane działania wobec rodzin, którym przydzielono asystenta rodzina. Dyrektor GOPS oświadczył, że sprawy ww. rodzin będą prowadzone przez pracowników socjalnych do czasu zakończenia naboru na stanowisko asystenta rodziny. *(dowód: akta kontroli str. 17, 118-127)*

Kontrola akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

- w przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.). Następnie po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z której wynikała konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny sporządzał wniosek o powyższą formę wsparcia, przekazując go Dyrektorowi GOPS;
- wniosek pracownika socjalnego o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny formułowany był, poza ww. wywiadem, na oddzielnym druku;
- każdorazowo rodziny pisemnie wyrażały zgodę na współpracę z asystentem rodziny;
- wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem;
- zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy, dla każdej rodziny powinien być opracowany plan pracy z rodziną obejmujący zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, zawierający terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty. Analiza planów pracy wykazała, że zawierały one powyższe elementy;
- plany pracy sporządzane były przez asystenta rodziny i rodzinę. Wskazane jest aby plan pracy sporządzany był w porozumieniu z pracownikiem socjalnym, który także winien podpisywać się na ww. dokumencie;
- zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy w szczególności dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie jej podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy, tj. kierownikowi ośrodka pomocy społecznej. W okresie objętym kontrolą wymóg ten został zrealizowany. Przedmiotowe dokumenty były każdorazowo pieczętowane i podpisywane przez asystenta rodziny oraz Dyrektora GOPS;
- jedna z rodzin, z którą asystent współpracował w okresie objętym kontrolą, została zobowiązana do współpracy z nim przez sąd;

- w teczkach rodzin, poza dokumentami ustawowo wymaganymi i dotyczącymi pracy asystenta z rodziną (tj. planami pracy oraz okresowymi ocenami sytuacji rodziny) znajdowały się także notatki asystenta rodziny, jego karty pracy, informacje ze szkół dotyczące dzieci, pisma do instytucji (np. do sądu o wgląd w sytuację rodziny). *(dowód: akta kontroli str. 17, 90-104)*

W okresie objętym kontrolą pracą asystenta rodziny zostało wspartych 14 rodzin, z czego z trzema asystent zakończył współpracę ze względu na przeniesienie się rodzin poza teren gminy. W aktach rodzin znajdowały się informacje o zmianie ich miejsca zamieszkania, które przekazywane były do właściwych ośrodków pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 90-91)

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Dyrektor GOPS oświadczył, że żadna z rodzin objętych wsparciem asystenta, nie wyraziła zgody na współpracę z rodziną wspierającą. Pomimo tego Ośrodek podejmował działania (mające na celu promowanie takiej formy pomocy), które obejmowały m.in. publikacje artykułów w lokalnej prasie na temat zadań rodziny wspierającej, ogłoszenia naboru na pełnienie funkcji rodziny wspierającej, zamieszczanie stosownych informacji na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej GOPS.

Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy, gmina ma obowiązek prowadzić placówkę wsparcia dziennego. W toku czynności kontrolnych ustalono, że Gmina Wisznia Mała nie prowadziła placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie zleciła również realizacji tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. Organ kontroli powiadomi odrębnym pismem Wójta Gminy Wisznia Mała o braku realizacji zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego i zapewnienia w nich miejsc dla dzieci. *(dowód: akta kontroli str. 21)*

Gmina realizowała zadanie własne w postaci współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w stosunku do 9 dzieci. Zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, wydatki ponoszone były odpowiednio w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Asystent rodziny współpracował z rodzicem jednego dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Asystenturą został objęty na własną prośbę. W jednym przypadku, gdzie z formalnego punktu widzenia praca asystenta byłaby zasadna, rodzice dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej na piśmie odmówili współpracy z nim. *(dowód: akta kontroli str. 103-104)*

Analiza akt osobowych wykazała, że asystenci rodziny zatrudnieni w Ośrodku w okresie objętym kontrolą posiadali kwalifikacje zgodne z art. 12 ustawy. Zgodnie z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy, powinni podnosić swoje kwalifikacje zawodowe w ramach szkoleń, a Gmina je finansować. W okresie objętym kontrolą asystent rodziny, który świadczył pracę na rzecz rodzin, brał udział w trzech szkoleniach odnoszących się do specyfiki pracy pomocowej.

(dowód: akta kontroli str. 18)

Stosując art. 177 ustawy, w okresie objętym kontrolą, Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny, m.in.: „Posiłek w szkole i w domu”, „Program Rodzina 500+”, „Karta dużej rodziny”.

(dowód: akta kontroli str. 22)

W toku postępowania kontrolnego przeprowadzonego w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wiszni Małej nie stwierdzono nieprawidłowości w ocenianych obszarach.

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym niezawierające zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.).

(przewodniczący zespołu kontrolnego)

(kontroler)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilija
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

(kierownik komórki do spraw kontroli)